

El Orens

Primera és un punt negre a penes visible en la calitja boirosa de l'horitzó del desert. Després va creixent a poc a poc, tal com s'acosta, ondulant i tremolant entre la vibració de l'aire. Després, ja es veu com agafant la forma d'un home damunt d'un camell, al trot sostingut, recte cap a ells, sense vacil·lar. Al costat d'una ruïna de pedres que fan figura de brocal d'un pou, Lawrence i el seu guia esperen, alerta, l'arribada de l'home. I l'home arriba, i dispara. El guia de Lawrence cau mort; no ha tingut temps de defensar-se, ni de preguntar, ni de respondre. L'home del camell era un xeic, un senyor, i venia armat, muntat, i decidit a disparar. Simplement perquè el pou era seu, tota l'aigua era seua, i l'altre era un desgraciat, no era ningú, no calia ni preguntar.

Es una de les escenes més memorables de tota la història del cinema, i només per això ja val la pena la pel·lícula. Si l'han vista —especialment en la versió restaurada i completa que ha aparegut en commemoració dels cent anys del naixement de T.H. Lawrence—, ja saben de quina escena parlar. Si no l'han vista, els recomane vivament que la vegem, i si pot ser més d'una vegada. Abans d'aquesta escena, Thoma E. Lawrence, arqueòleg, arabista i agent militar britànic, ja coneixia els beduïns del desert: en sabia els noms de totes les tribus i de tots els xeics, xerifs i emirs, i qui volia què i qui estava barallat amb qui. Després de l'escena del pou, encara els coneixerà millor. Poc més endavant, quan es vestirà com ells, i quan haurà demostrat que pot aguantar la set i el sol com ells, Lawrence serà proclamat *El Orens*.

Sobre els àrabs del desert, o siga sobre els beduïns, *El Orens* sabia unes quantes coses: que cal absolutament no confondre'ls amb els àrabs sedentaris, els mercaders i botiguers de les ciutats, els agricultors de les valls del Nil, del

Jordà o de l'Eufrates: per als àrabs del desert, els altres àrabs són simplement gent menyspreable, explotable i si pot ser conquerible, i res més; b) que les tribus beduïnes tenen com a norma regular fer-se la guerra entre elles —per un pou, per una cabra o per una paraula fora de to—, i que només deixaran de fer-se la guerra, excepcionalment, quan troben ben clar un enemic únic i comú: per exemple, i aquesta era la missió de Lawrence, els turcs de l'Imperi Otomà; c) que la funció principal de la guerra, d'ells amb ells o amb l'enemic exterior, és la rapinya, el botí, el saqueig i les monedes d'or: sense un botí digne i substancios, no hi ha honor en la victòria; d) que la cosa que més els agrada del món als àrabs del desert —potser més i tot que els dàtils i que les hurís del paradís— són les armes, l'ús de les armes, tota mena d'armes clàssiques, i modernes, base i símbol del poder, de l'honor i de la virilitat, etc.; e) que s'estimen infinitament més anar muntats que anar a peu, i si pot ser en cavalls esplèndids i esplèndidament aparellats, o en camells superbs supèrbament guarnits; i f) que el seu gran desig és invadir i conquerir la ciutat —el miratge del gran oasi, el botí inescotable, Damasc—, però que quan hi arriben no saben què fer-hi: no saben com s'ha de fer per a ser *civils*. Això últim ho acaba de descobrir *El Orens*, desesperat, quan les tribus del

desert ja han expulsat els turcs i arriben a Damasc. Llavors, els anglesos, que també havien arribat a Damasc i tenien les seues idees, els deixen fer dues coses als beduïns: encarregar-se de l'administració de la ciutat, i organitzar un congrés. En pocs dies, la ciutat és un caos, i el congrés una catàstrofe. Llavors, els generals i els polítics anglesos li diuen a *El Orens*: ¿ho veu, com teníem raó?, i comencen l'aplicació del seu pla. Efectivament, tenien raó, i el pla, durant molt de temps, ha funcionat. Thomas Edward Lawrence se'n va tornar a Anglaterra, es va apuntar a la Força Aèria, va escriure *Els set pilars de la saviesa*, i es vamatar en un accident de moto en un camí rural. La resta és història coneguda: els anglesos (en combinació amb els francesos, i comptant amb els interessos dels americans) van repartir el desert, i les valls i ciutats dels marges del desert, als xerifs i els emirs. Dels fills del gran emir de la Meca, en van fer reis de Transjordània i de l'Iraq.

L'emir Ibn Saud es va fer rei d'Aràbia central, i els altres es van repartir emirats i sultanats diversos. Fet això, els pous d'aigua es van transformar en pous de petroli, les simitarres en metralladores, els camells en tancs, els cavalls en Cadillac, les monedes d'or en comptes a Suïssa, i així successivament.

Això no s'ha fet en un any ni en dos, evidentment. Ha costat una mica de temps. Però, finalment, s'ha vist una vegada i un altra que els descobriments d'*El Orens* eren justs i correctes. Vostès van adaptant el temps present als epígrafs abans enumerats com a, b, c, d, e i f, i ja em diran si *El Orens* tenia raó o no en tenia. L'únic error de Thomas Edward Lawrence va ser pensar que si els ajuntava a Damasc i feien un congrés, tot això podia canviar.